

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
info

<https://konkur.info>

(أسلوب استثناء و أسلوب حصر)

ارکان اسلوب استثناء: مُسْتَثْنَى مِنْهُ + إِلَّا + مُسْتَثْنَى

مُسْتَثْنَى مِنْهُ: اسمی است که **قبل از «إِلَّا»** می آید و مُسْتَثْنَى از آن جدا می شود.

« به زبان ساده، مستثنی منه یک مجموعه است و مستثنی یک زیرمجموعه »

إِلَّا: ادات (حرف) استثناء .

مُسْتَثْنَى: اسمی که **بعد از «إِلَّا»** می آید یعنی: (جدا شده از حکم ما قبل).

پس به طور کلی باید گفت :

❖ **أسلوب استثناء:** معمولاً هنگامی است که جمله، **اولاً مثبت باشد** یعنی در

ابتدای جمله حروف نفی (**ما، لا، لم، لیس و...**) نباشد **ثانیاً همیشه مُسْتَثْنَى مِنْهُ**

قبل از اِلْبیان شود که در این صورت اعراب مستثنی حتما منصوب- - یَنَ است.

مثال :

✓ قرأتُ الكتابِ الاّ مصادره؛

✓ كُلُّ عَيْنٍ باکیّةٌ یومَ القیامةِ الاّ ثلاثَ اعیُن؛

✓ ﴿ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ اُجْمَعُونَ الاّ اِیْلِیسَ

❖ این عبارات همه **اسلوب استثناء** هستند چون **اولاً مثبت** یعنی در ابتدای آنها (

حروف نفی ما و لا و ...) وجود ندارد **ثانیاً مُسْتَثْنَى مِنْهُ** در عبارات وجود دارد .

❖ نکته بسیار مهم: [البته در اسلوب استثناء ممکن است که جمله منفی باشد

که در این صورت باید دید که آیا مُستثنی منه در جمله ذکر شده یا نه اگر

مُستثنی منه در جمله باشد پس اسلوب استثناء است] مثال:

✓ ما طالعتُ لَيْلَةَ الإِمْتِحَانِ **كِتَاباً** إِلاَّ **كِتَابَ** الْعَرَبِيَّةِ. در این عبارت جمله قبل

از إِلاَّ منفی است (ما) و مُستثنی منه هم ذکر شده (کتاباً): پس اسلوب

استثناء ست.

✓ يا صديقي لا تُقَلِّ **كَلَاماً** إِلاَّ **الْحَقَّ**: در این عبارت جمله قبل از إِلاَّ منفی

است (لا) و مُستثنی منه هم ذکر شده (**كَلَاماً**): پس اسلوب استثناء

است.

❖ نکته ۱: مُستثنی منه نقش نیست و متناسب با نقشی که دارد اعراب می پذیرد.

حَضَرَ الزُّمْلَاءُ فِي صَالَةِ الإِمْتِحَانِ إِلاَّ **حَامِداً**

(مستثنی منه: فاعل) ادات استثناء مستثنی

الزُّمْلَاءُ حَضَرُوا فِي صَالَةِ الإِمْتِحَانِ إِلاَّ **حَامِداً.**

(مستثنی منه: مبتدا) ادات استثناء مستثنی.

❖ **نکته ۲:** در ترجمه اسلوب استثنا لفظ « **فقط یا تنها** » نداریم و به یک صورت

ترجمه می شود. مثال:

✓ **اشتریتُ أنواعَ الفاكهةِ إلا أناناس :**

❖ **ترجمه صحیح:** انواع میوه را به جز آناناس خریدم .

❖ **ترجمه غلط:** از میان انواع میوه ها فقط آناناس را خریدم.

✓ **ما طالعتُ كتاباً إلا كتابَ العربية:**

❖ **ترجمه صحیح:** کتابی به جز کتاب عربی مطالعه نکردم.

❖ **ترجمه غلط:** فقط کتاب عربی را مطالعه کردم.

✓ **يا صديقي لا تُقلْ كلاماً إلا الحق:**

❖ **ترجمه صحیح:** ای دوست من سخنی به جز حق نگو.

❖ **ترجمه غلط:** ای دوست من فقط حق را بگو.

*** موارد زیر اسلوب استثنا است:**

نکته ۱: هر وقت قبل از **إلا** « **کُلّ، جمیع، أحداً، واحداً، شیئاً، شخصاً** » بیایند، **مستثنی**

منه میباشد.

✓ **كُلُّ شَيْءٍ يَنْقُصُ بِالْإِنْفَاقِ إِلَّا الْعِلْمَ.**

(مستثنی منه: مبتدا) ادات استثنا مستثنی

نکته ۲: هر وقت بعد از إلا « مِنْهُمْ، مِنْهَا، مِنْهُنَّ، بَعْضُهَا، بَعْضُهُمْ » بیایند. (من / بعض +

ضمیر)

✓ لا يَفُوزُ النَّاسُ إِلَّا الْمُجِدِّينَ مِنْهُمْ!

✓ لا يَرْكَبُ الْمُسَافِرُونَ فِي السَّيَّارَةِ إِلَّا اثْنَيْنِ مِنْهُمْ!

➤ نکته مهم: عبارت: لم يأت إلى هذه الحفلة إلا بعض الطلبة! اسلوب استثناء نیست

چون طبق الگوی بالا نیست و از طرفی جمله منفی است و مستثنی منه هم وجود ندارد.

این عبارت أسلوب حصر است که در ادامه توضیح می دهیم.

➤ **نکته ۳:** هر وقت قبل از إلا اسم جمع بیاید و بعد از آن مفردش بیاید.

قرأت الدُّرُوسِي إِلَّا الدَّرْسِي الْأَخِيرَ.

(مستثنی منه: مفعول) مستثنی

نکته ۴: اگر قبل از إلا اسم مفرد و نکره باشد و بعد از إلا همان اسم تکرار شود باز هم

اسلوب استثناء است چون اسم نکره در زبان عربی افاده جمع می کند (بر جمع دلالت

دارد).

ما طالعْتُ كِتَاباً إِلَّا كِتَابَ الْعَرَبِيَّةِ.

نکته ۵: هرگاه جمله منفی و مستثنی منه در جمله وجود داشته باشد اسلوب استثناء

است. ما طالعْتُ كِتَاباً إِلَّا كِتَابَ الْعَرَبِيَّةِ.

❖ **أُسلوب حَصْر (حَصْر با إِلاّ)**

إِلاّ در أُسلوب حصر برای استثناء نمی آید؛ بلکه برای اختصاص و حصر میآید.

حصر: یعنی اختصاص دادن چیزی به کسی یا موضوعی.

❖ **أُسلوب حصر:** هنگامی است که **پیش از إِلاّ جمله منفی به ما، لا، لم، لیس** باشد

و **مستثنی منه ذکر نشده** باشد و می توانیم عبارت را به صورت **مثبت و موکد** نیز

ترجمه کنیم. مثال:

✓ **ما فازَ إِلاّ الصّادِقُ.** (**اسلوب حصر است**): چون ۱- جمله **منفی** است ۲- مستثنی

منه ندارد. ۱- کسی جز راستگو موفق نشد ۲- تنها راستگو موفق شد.

در جمله ی بالا موفقیت را به شخص راستگو منحصر کرده و از دروغگو سلب کرده‌ایم.

✓ **. ما حَفَظَ القَصِیدَةَ إِلاّ کاظِمٌ.** (**اسلوب حصر است**): چون ۱- جمله **منفی** است ۲-

مستثنی منه ندارد. ۱- کسی جز کاظم قصیده را حفظ نکرد ۲- تنها کاظم

قصیده را حفظ کرد.

➤ (**نکته بسیار مهم:** در ترجمه اسلوب حصر لفظ « فقط یا تنها » را بر سر

اسم بعد از إِلاّ وارد می کنیم : **تنها کاظم**)

ما شاهدتُ فی المکتَبَةِ إِلاّ کاظِمًا. ((**اسلوب حصر است** چون ۱- جمله **منفی** است ۲-

مستثنی منه ندارد. ۱- در کتابخانه، **تنها کاظم** را دیدم. ۲- در کتابخانه، کسی **جز**

کاظم ندیدم.

➤ پس به طور کلی نتیجه می گیریم که :

✓ همه جملات منفی (اسلوب حصر) نیستند بلکه در صورتی حصر محسوب می شوند که در جمله مُستثنی منه وجود نداشته باشد اگر در جمله مُستثنی منه آمده باشد در هر شرایطی چه جمله مثبت باشد و چه منفی اسلوب استثناء خواهد بود.

✓ ما طالعتُ لیلَةَ الامتحانِ کتاباً الا کتابَ العربیة. (**اسلوب استثناء**) چون هرچند جمله منفی است ولی مُستثنی منه قبل از اِلا وجود دارد.

✓ ما طالعتُ لیلَةَ الامتحانِ الا کتابَ العربیة. (**اسلوب حصر**) چون ۱- جمله منفی است ۲- مُستثنی منه وجود ندارد .

✓ یا صدیقی لا تُقل کلاماً الا الحق. (**اسلوب استثناء**) چون هرچند جمله قبل از اِلا منفی است ولی مُستثنی منه قبل از اِلا وجود دارد.

✓ یا صدیقی لا تُقل الا الحق: (**اسلوب حصر**) چون ۱- جمله منفی است ۲- مُستثنی منه وجود ندارد.

✓ یَغْفِرُ اللهُ الدُّنُوبَ اِلا الشُّرْكَ بالله. (**اسلوب استثناء**)

✓ لا یَیْأَسُ مِنْ رِوْحِ اللهِ اِلا الْقَوْمُ الْکَافِرُونَ. (**اسلوب حصر**)

✓ کُلُّ شَیْءٍ هَالِكٌ اِلا وَجْهَهُ... (**اسلوب استثناء**)

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
info

<https://konkur.info>